ДЕТСКА ГРАДИНА ''ГЬОНЧО БЕЛЕВ''
Гр.Ихтиман,ул.''Елин Пелин''№11, e-mail:dg_g.belev@abv.bg,тел: 087 9942445

Утвърждавам:
директор ДГ ''Г. Белев''
ЗАПОВЕД № 7 / 19.09.2022 г.

ПЛАН

за противодействие на тормоза и агресията

ПЛАН

За превенция и закрила на деца ,жертва на тормоз,агресия или в риск от насилие на детска градина „Гьончо Белев" град Ихтиман за учебната 2022/2023 г.

I. АКТУАЛНОСТ НА ПРОБЛЕМА „ТОРМОЗ"

Настоящият механизъм за противодействие на тормоза е резултат от нарастващата тревожна тенденция на прояви на насилие и тормоз и във връзка с необходимост от

прилагането на цялостен подход за обединяване на усилията на учители, родители, деца и местните институции за превенция и противодействие на тормоз.

II. НАСИЛИЕ И ТОРМОЗ. ВИДОВЕ. РАЗПОЗНАВАНЕ.

Тормозът в детската градина обхваща широк спектър от прояви. Това е явление със сериозни размери, което оставя дълготрайни последици върху психичното здраве и поведението, както на децата, които търпят насилие, така и на онези, които го извършват или наблюдават.

1. **Видове насилие.**

Физическо насилие е причиняване на телесна повреда, включително причиняване на болка или страдание, без разстройство на здравето.

Психическо насилие са всички действия, които могат да имат вредно въздействие върху психичното здраве и развитие на детето, като подценяване, подигравателно отношение, заплаха, дискриминация, отхвърляне или други форми на отрицателно отношение, както и неспособността на родителя, настойника, попечителя или на лицето, което полага грижи за детето, да осигури подходяща подкрепяща среда.

2. Какво е тормоз?

Тормозът спада към насилието над дете и се третира с мерките на Закона за закрила на детето. Според чл. 7, ал. 1 и 2 от Закона за закрила на детето, всяко дете има право на закрила от насилие и всеки, на когото стане известно за дете, преживяло насилие, е длъжен да сигнализира органите по закрила. Тормозът между връстници се разглежда от много автори като групов феномен. Случаите на насилие се извършват в групова среда, в присъствието на други връстници и в отсъствието на възрастни.

3. Характеристика на тормоза:

- Злонамерена проява, която има за цел да нарани или унижи дете.
- Извършва се от позиция на силата, като едната страна използва доминиращата си позиция, за да нарани другата физически или психически, да я унизи или изолира от социалния живот.
- Повтаря се многократно във времето, а не е еднократен и изолиран акт на агресия.

4. Основните групи тормоз са:

Физически тормоз – блъскане, щипане, разрушаване, удряне, нанасяне на болка, спъване, затваряне в някое помещение.

Вербален тормоз – словесни изрази, които имат за цел да унижат и оскърбят детето на база раса, пол, религия, сексуалност, увреждане или друго, с което се подчертава различие от останалите. Включва подмятания, подигравки, унижение, заплахи, обиди.

Психически тормоз – подмятане, подиграване, закачане, омаловажаване, заплахи, изнудване, повреждане на имущество, кражба и хвърляне на вещи, заплашителни погледи, следене.

Социален тормоз – избягване, игнориране, изключване от дейността, одумване и разпространение на злобни слухове, натиск върху другите да не влизат в приятелски отношения с децата, обект на тормоз, изолиране;

Тормозът може да се случва както във физическата среда, така и във виртуалната среда **(кибертормоз)** – чрез интернет или мобилен телефон. Тук спада разпространяването на:

- обидни, заплашителни и подигравателни текстови съобщения по мобилен телефон, електронните средства за комуникация, в социалните мрежи;
- разпространяване на материали, които уронват достойнството на детето или го унижават: снимането на детето с мобилен телефон и свободното разпространяване на снимки или видеозапис в интернет или по други канали

без негово съгласие, кражба на самоличност, разпространение на слухове в социалните мрежи др.

5. Разпознаване на тормоза и насилието:

А/ Един от признаците, че дете може би е жертва на кибертормоз, е рязката смяна на настроението и поведението му при използване на интернет или при получаване на обаждане по мобилен телефон – например детето става мълчаливо и боязливо.

Б/ Разпознаването на физическото насилие включва следните физически и поведенчески показатели:

- различни по вид и цвят натъртвания, включително синини, постоянни или чести червени петна, включително от пръсти, насинени очи, следи от ухапване;
- едносрични отговори;
- безпокойство и крайности в поведението – от агресивност до пасивност;
- лоша представа за себе си – децата смятат, че са заслужили насилието;
- прекалена отстъпчивост на детето и оставяне без протест да се прави каквото и да било с него;
- влошаване на здравословното състояние, което включва прилошавания, главоболие, отпадналост;

В/ Разпознаването на психическото насилие включва следните физически и поведенчески показатели:

- ✓ детето може да стане затворено и изолирано, да не желае да контактува с връстниците си;
- ✓ агресивно поведение и/или поведение, насочено към привличане на вниманието, упорито непослушание, самонараняване;
- ✓ внезапни избухвания, които са необичайни за възрастта или за нивото на развитие на детето.

III. ЦЕЛ НА ПОЛИТИКА ЗА ПРОТИВОДЕЙСТВИЕ НА ТОРМОЗА В ДГ

За постигане на целите на тази политика общността в детската градина гарантира, че децата са наясно, че всеки проблем, свързан с тормоз, ще бъде разгледан внимателно и ефективно.

Педагогическите специалисти в детската градина докладват на директора и родителите по отношение на техните опасения относно тормоза.

В детска градина „Гънчо Белев“ се извършват дейности за яснота, сближаване, добра организация, предотвратяване и реагиране на тормоза и подкрепа за всички.

Детска градина „Гънчо Белев“ ще използва подходящ тон за предотвратяване и свеждане до минимум на агресивното поведение.

IV. РЕАЛИЗИРАНЕ НА МЕХАНИЗЪМ ЗА ПРОТИВОДЕЙСТВИЕ НА ТОРМОЗА НА РАВНИЩЕ ДЕТСКА ГРАДИНА И НА РАВНИЩЕ ГРУПА. ОСЪЩЕСТВЯВАНЕ НА ДЕЙНОСТИ ПО ПРЕВЕНЦИЯ И ИНТЕРВЕНЦИЯ (РЕАКЦИЯ).

1. Същност

Тормозът в детска градина „Гьончо Белев“ не се толерира. Детската градина ще извършва дейности по **превенция** и **интервенция (реакция)**, които се осъществяват на **равнище детска градина и на равнище група**; ще включва **родителите,** като неизменен участник в процеса на превенция и на интервенция; ще осигурява основните **ресурси** и ще работи съвместно с **институциите,** за да може ефективно да противодейства на насилието.

Основният **принцип** в детска градина „Гьончо Белев “ е прилагането на цялостен подход, полагане на координирани и последователни усилия за предотвратяване на тормоза и създаване на по-сигурна и безопасна среда.

При прилагането на последователна и целенасочена политика, която се споделя от цялата общност и се подкрепя от институциите, ще се постигне напредък в справянето с насилието.

Механизмът включва мерки и дейности за превенция и намеса (реакция), както и разписани отговорности за действие в ситуации на насилие или в риск от насилие.

Превенцията на тормоза включва комплекс от мерки, които имат за цел ограничаване и елиминиране на рисковите фактори, допринасящи за насилие.

Интервенциите включват действия и мерки, които целят спиране и разрешаване на възникнала вече ситуация на тормоз, като се отчитат индивидуалните потребности на всяко дете, въвлечено пряко или косвено в ситуацията, и се прилага принципа на най-добрия интерес на детето.

Основна задача на детска градина „Гьончо Белев “ е да се развива капацитета на педагогическите специалисти, децата и родителите да разпознават и реагират на различните форми на тормоз. При констатиране на такъв дефицит – да се планира обучение за допълнителна подкрепа на педагогическите специалисти за работа с деца с деструктивно поведение, проявяващи тормоз в детската градина. Да се търси сътрудничеството с други, външни за детската градина служби, организации или институции.

За да се набележат превантивни мерки в детската градина е важно педагогическите специалисти, родителите и децата да са информирани за проявите на насилие и тормоз, видовете поведение, които те включват, както и белезите, по които да бъдат разпознати, както и да се направи конкретна оценка на проявите и нивото на тормоз в детската градина.

Превантивните мерки включват всички възможни аспекти и форми на тормоза, фокусиране на вниманието върху участието на всички групи и планиране на ниво детска градина и на ниво група.

2. Разработване и въвеждане на система за предотвратяване и противодействие на тормоза в детска градина „Гьончо Белев "

Залегнали са **принципи и ценности** за не насилие, основаващи се на комуникация, мотивация, корекция и добра организация.

2.1. Дейности на равнище детска градина:

А/ Превенция на тормоза на ниво детска градина включва следните дейности:

- ***Оценка и анализ на проблема***

Оценката се извършва в началото и в края на учебната година. Оценката се организира от ръководството и психолога на детската градина и за тази цел се използват инструменти като анкети с деца и учители, разговори с родители, превантивни дейности с представители на институциите и др. Чрез оценката на проблема се дава отговор на въпросите: Осъзнава ли се проблемът и какво се знае за него? Кои видове и какви форми на тормоз има в детската градина? Колко често те се проявяват? Къде са местата, на които най-често се случват? Кои са участниците? Как се е реагирало до момента? Какво следва да се предприеме, за да бъде реакцията ефективна?

Резултатите от оценката и наличието на проблем се обсъждат на педагогически съвет с участието и на непедагогическия персонал, а в подходящ формат – и с родителите и децата.

Правилата и процедурите за недопускане на прояви на насилие и тормоз в детска градина „Гьончо Белев" е необходимо да се допълват и актуализират; да се изгради система за превенция в групата – децата да бъдат включени в подходящи образователни дейности, които да ги възпитават в уважение и толерантност към различията, да изграждат етика на взаимоотношенията, кое поведение е приемливо и кое – не и как да реагират на неприемливото поведение. Необходимо е възпитаване у децата на социални умения и нагласи, които не допускат насилие във взаимоотношенията.

- Интервенцията на ниво детска градина включва водене на дневник и процедури за управление на информацията, иницииране на работа по случай и насочване на случай към други служби.

2.2. Дейности на равнище групи:

А/ Превенция на тормоза на равнище група включва обучителни дейности и работа с групата.

При работа на равнище група се прилагат всички форми на групова работа, решаване на казуси, ролеви игри, споделяне на опит, като се използват възможностите на учебни предмети от ОН, различни извънкласни и извънучилищни дейности. Водеща роля в тях имат учителите.

Необходимо е да се извеждат теми от учебното съдържание, които може да се използват за работа и анализ по проблема насилие, свързани с правата на децата, ценностите, социалните роли, функционирането на групите и институциите и т.н.

Целта е да се създаде пространство, в което се говори открито за тормоза и се работи за формирането у децата на нагласи и социални умения, недопускащи насилие, като например емпатия, толерантност и уважение към различията, решаване на конфликти и др. Децата трябва да се стимулират първо сами да дават отговори на поставените въпроси, а след това да се предлагат официални дефиниции. Всяка първа дискусия трябва да започне с договаряне на правилата за работа, като например – всеки има право да каже какво мисли, всеки има право да бъде изслушан, мненията не се омаловажават и т.н.

Основните теми могат да бъдат:

- Какво представлява тормозът, разпознаваме ли го и как можем да докладваме за случаи на тормоз?
- Какви са преживяванията на извършителя, последователите, потърпевшия и наблюдателите?
- Как се чувстваме, когато видим прояви на тормоз и какво правим?
- Какво можем и искаме да направим?
- Кои са основните ценности, правила на поведение, които следва да приемем? Как можем да ги прилагаме?

Б/ Интервенцията на равнище група

Необходимо е да се реализират съвместни действия между учител и психолог.

3. Включване на родители

Привличането на родителите е важна част от реализирането на програма и важно условие за нейната ефективност. Родителите се привличат като партньори в дейностите по превенция, както и в случаите на интервенция.

Родителското съдействие може да има различни измерения, като:

- родители – специалисти от областта на помагащите професии (психолози, социални работници, медиатори, лекари и др.) или други професии, които могат да бъдат полезни, включително журналисти, спортисти, драматурзи, композитори, музиканти, художници, режисьори и други, с чиято помощ могат да се реализират ценни съвети;

- родители, които могат да се включат в групи за придружаване на определени групи деца по пътя от дома до детската градина и обратно;
- родители, които могат да станат посредници между детската градина и родителите или други организации и институции;
- родители, които могат да осигуряват ресурси – услуги или финансови средства за изпълнение на дейности.

При включване на родителите се има предвид следното:

- във всички случаи е необходимо родителите да бъдат уведомени за случилото се, както и за предприетите от детската градина действия за разрешаване на ситуацията;
- родителите да не критикуват другото дете или групата деца, а да се опитат да погледнат на ситуацията през погледа на другата страна;
- родителите трябва да бъдат запознати, че критиките, обидите и неглижирането на другото дете или деца от тяхна страна само ще задълбочат конфликта;
- разговорът трябва да бъде проведен на подходящо място, при наличие на партньорски взаимоотношения, като се предостави отворено пространство за споделяне на техните опасения и гледни точки;
- от разговора могат да бъдат изведени конкретни договорености кой какво може да предприеме и какво се очаква като резултат;
- учителят може да насочи родителите за консултация с психолог или с други специалисти при необходимост.

4. Ресурсна обезпеченост

Ръководството на детската градина е необходимо да осигури:

- проучване на необходимостта от повишаване на квалификацията на педагогическите специалисти в областта на справяне с тормоз и провеждане на обучения;
- изградени механизми за взаимодействие с различни институции;
- обучени специалисти за интервенция в ситуации на тормоз в детската градина;
- информация, материали по темата за насилието и тормоза в детската градина, информация за наличните ресурси в общността и др.

ПОВИШАВАНЕ НА ПРОФЕСИОНАЛНАТА КОМПЕТЕНТНОСТ НА УЧИТЕЛИТЕ И ВСИЧКИ РАБОТЕЩИ В ДЕТСКАТА ГРАДИНА

№	дейности	срок	отговорник	Очаквани резултати
1	Провеждане на организационни		Старши	Идентифициране на

	заседания -Дефиниране на основни задачи	м.10.2022г	учител Надя Дойчева	дефицитите -установяване на потребности и интереси. -Формулиране на теми за квалификация
2	Актуализиране на правилата за превенция на нарушението на правата на децата-правилата за безопасност на детето	м.10.2022г	Старши учител Надя Дойчева	-Оптимизиране на вътрешната система за превенция на риска и ненарушаване на правата на децата -ясни правила за организиране на превантивните дейности
3	Изготвяне на план за работа	м.9.2022г	Старши учител Надя Дойчева	-Рефлексно професионално поведение у учителите -система за контрол на резултатността
4	Вътрешно квалификационни и информационни срещи за учителите и работещите в детската градина	м.11.2022г	Старши учител Надя Дойчева	-Повишаване на сензитивността на работещите с деца към нарушаването на правата на детето -развитие на умения за разпознаване на дете в риск -развитие на нетърпимост и информация за процедурите по намеса

Взаимодействие със социалната среда

1	Актуализиране графика за консултации с педагогическите кадри	м.04. 2023г.	директор	Информационна осигуреност на педагогическия процес

2	**Консултативни дейности и информационни дейности с родителите**	**Ежедневно** **7ч -8ч** **17ч-18ч**	**Учители и медицински сестри**	**Подобрено взаимодействие с родителите**
3	**Дейности с участието на децата „Аз имам права . Ти имаш права. Ние имаме права“ .Открити педагогически ситуации, съобразно възрастта на децата .Постоянна изложба с детски рисунки рисувани с помощта на родителите и придружени с кратко представяне на семейството под наслов „Щастието е наше право“, “Ще ти разкажа за моето детство“-срещи с възрастни ,представители на различни институции и съпричастни с идеята за превенция на насилието и агресията**	**Съгласно плана за работа с децата от всяка група по социален свят**	**Учителите на детските групи,** **Поотделно „ЗД-социални работници**	**Взаимодействие с отдел „Закрила на детето“ за превантивна работа с децата и техните семейства** **Повишаване на обществената чувствителност и нетърпимост към насилието на децата**
4	**Индивидуална работа с деца,които са жертва на насилие или са в рискова ситуация.** **Индивидуални срещи с родителите за справяне с кризисни ситуации**	**При възникнала необходимост**	**Учителите на детските групи и отдел „Закрила на детето”**	**Оказване на помощ и подкрепа на детето и работа с родителите.**
5	**Организиране и провеждане на ден под наслов“Не на насилието” със следните дейности:** **-разпространение на стикери с надписи“Не на насилието над децата“в детската градина** **-пускане на балони с послания за превенция на**	**м.05.** **2022г.**	**Учителите по групи**	**Повишаване на обществената чувствителност и нетърпимост към насилието на деца** **Широка обществена подкрепа и превенцията на риска**

	агресията и насилието в детската градина ,в семейството и на улицата. **-изготвяне на постери с участието на деца „Нашите права“ ,“Агресията не е игра“ и т .н .и представянето им в различни форми и обществени институции**			

Планът е приет с решение на педагогически съвет № 1/ 16.09.22 г. и утвърден със заповед на директора № 7 /19.09.22 г .

Директор ДГ’’Г.Белев’’……

/Радослава Лазарова/